

Grondwettelijk Hof

**PERSNOTA OVER
ARREST 99/2019**

De Transgenderwet is deels ongrondwettig wegens de discriminatoire behandeling van personen met een niet-binaire genderidentiteit en personen met een fluïde genderidentiteit

De Transgenderwet van 25 juni 2017 is vanuit verschillende oogpunten ongrondwettig bevonden door het Grondwettelijk Hof.

De wet bevat in de eerste plaats een lacune in zoverre de geslachtsregistratie in de geboorteakte beperkt is tot de binaire categorieën van man of vrouw. De wetgever beoogt vanuit het beginsel van zelfbeschikking individuen toe te laten de geslachtsregistratie in de geboorteakte in overeenstemming te brengen met hun persoonlijke beleving. In dat perspectief is het niet redelijk verantwoord dat personen met een niet-binaire genderidentiteit verplicht worden in hun geboorteakte een geslachtsregistratie op basis van de keuze tussen vrouw of man te aanvaarden die niet in overeenstemming is met hun innerlijk beleefde genderidentiteit. Het komt evenwel alleen aan de wetgever toe een oplossing uit te werken om aan die ongrondwettigheid een einde te stellen.

Het Hof vernietigt voorts de bepalingen die de aanpassing van de geslachtsregistratie in de geboorteakte in beginsel onherroepelijk maken en slechts eenmalig een voornaamswijziging wegens transreden toelaten. Weliswaar is voorzien in een zware terugkeerprocedure voor de familierechtbank, maar die is niet verantwoord in het licht van de beoogde doelstellingen. Zij discrimineert personen van wie de genderidentiteit evolueert in de tijd.

1. Context van de zaak

Het Grondwettelijk Hof spreekt zich in dit arrest uit over de **grondwettigheid van de Transgenderwet van 25 juni 2017, die de aanpassing van de geslachtsregistratie in de geboorteakte bij de burgerlijke stand versoepelt**. De vzw's Çavaria, Regenbooghuis en Genres Pluriels vorderen de **gedeeltelijke vernietiging** van die wet omdat de **aanpassing van de geslachtsregistratie in de geboorteakte** en de **voornaamswijziging** wegens transreden **in beginsel onherroepelijk** zijn. Bovendien zou de wet geen rekening houden met personen die een **niet-binaire genderidentiteit** hebben.

De bestreden wet van 25 juni 2017 « tot hervorming van regelingen inzake transgenders wat de vermelding van een aanpassing van de registratie van het geslacht in de akten van de burgerlijke stand en de gevolgen hiervan betreft » beoogt tegemoet te komen aan internationale mensenrechtenverplichtingen en rekening te houden met ontwikkelingen in het buitenland. De wetgever heeft gekozen voor **het beginsel van zelfbeschikking als uitgangspunt** voor de procedure tot aanpassing van de geslachtsregistratie in de

geboorteakte en de voornaamswijziging wegens transreden. De **medische voorwaarden** worden **afgeschaft**. Wel zijn er bepaalde beperkingen ingebouwd.

2. Beoordeling door het Grondwettelijk Hof

2.1. Begrippen (B.2)

Vooreerst verduidelijkt het Hof de invulling van de begrippen die worden vermeld in het arrest. Het begrip « **genderidentiteit** » verwijst naar de persoonlijke beleving van de betrokkene, die kan verschillen van het bij de geboorte geregistreerde geslacht, dat wordt vastgesteld op basis van biologische, chromosomale en fysieke kenmerken. Het begrip « **transgender** » heeft betrekking op personen van wie de genderidentiteit niet overeenstemt met het oorspronkelijke geregistreerde geslacht. In het kader van dit arrest wordt verwezen naar « **personen met een fluïde genderidentiteit** » voor personen van wie de genderidentiteit evolueert in de tijd, en naar « **personen met een niet-binaire genderidentiteit** » voor personen van wie de genderidentiteit niet overeenstemt met de binaire categorieën van man of vrouw.

2.2. Binair systeem van geslachtsregistratie (B.6-B.7)

De verzoekende partijen voeren ten eerste aan dat het **binair systeem van geslachtsregistratie** discriminerend is voor personen met een niet-binaire genderidentiteit en hun recht op bescherming van het privéleven schendt, aangezien zij verplicht zijn een geslachtsregistratie in hun geboorteakte te aanvaarden die niet overeenstemt met hun genderidentiteit. Het Hof stelt vast dat de **wetgever uitgaat van het beginsel van zelfbeschikking** om het individu toe te laten de geslachtsregistratie in de geboorteakte in overeenstemming te brengen met de innerlijk beleefde genderidentiteit van de betrokkene. **In het licht van die doelstelling acht het Hof het niet redelijk verantwoord dat personen met een niet-binaire genderidentiteit, in tegenstelling tot personen met een binaire genderidentiteit, worden verplicht een geslachtsregistratie in hun geboorteakte te aanvaarden die niet in overeenstemming is met hun innerlijk beleefde genderidentiteit.** Doordat de Transgenderwet de aanpassing van de geslachtsregistratie in de geboorteakte beperkt tot een binaire keuze, bevat zij een **lacune**, die het **gelijkheidsbeginsel** samen gelezen met het **recht op zelfbeschikking schendt**. Het Hof stelt vast dat er **verschillende mogelijkheden zijn om aan deze ongrondwettigheid te verhelpen**. Te denken valt aan de creatie van één of meerdere bijkomende categorieën die zowel bij de geboorte als achteraf toelaten om voor alle personen rekening te houden met het geslacht en de genderidentiteit, evenals de mogelijkheid om de registratie van het geslacht of de genderidentiteit als element van de burgerlijke staat van een persoon te schrappen. Het Hof benadrukt echter dat het **enkel aan de wetgever toekomt om aan deze ongrondwettige lacune te verhelpen**. Ondertussen blijft het mogelijk voor personen met een binaire genderidentiteit om een aanpassing van de geslachtsregistratie aan te vragen. Het arrest beïnvloedt evenmin aanpassingen die reeds plaatsvonden.

2.3. Onherroepelijkheid (B.8)

Ten tweede voeren de verzoekende partijen aan dat de Transgenderwet **personen met een fluïde genderidentiteit** discrimineert en hun recht op bescherming van het privéleven schendt, aangezien zij een geslachtsregistratie moeten ondergaan die niet overeenstemt met hun innerlijk beleefde genderidentiteit. De **nieuwe procedure** tot aanpassing van de geslachtsregistratie in de geboorteakte is immers **in beginsel onherroepelijk**. Bovendien kan **slechts éénmaal** om een **voornaamswijziging wegens transreden** worden verzocht.

Hoewel de wetgever zich bewust was van de diversiteit die bestaat inzake genderidentiteit, is voorzien in een **zware terugkeerprocedure voor de familierechtbank**. De wetgever deed

dit om fraude te voorkomen, om te verzekeren dat de betrokkene voldoende ingelicht is over de gevolgen van de aanpassing van de geslachtsregistratie en om het onbeschikbaar karakter van de staat van de persoon te vrijwaren.

Het Hof acht het niet redelijk verantwoord dat personen met een fluïde genderidentiteit, in tegenstelling tot personen met een niet-fluïde binaire genderidentiteit, verplicht worden een registratie te aanvaarden die niet in overeenstemming is met hun innerlijk beleefde genderidentiteit. Evenmin is het redelijk verantwoord dat zij onderworpen worden aan een uitzonderlijke procedure voor de familierechtbank indien zij de geslachtsregistratie in hun geboorteakte meer dan één keer willen aanpassen.

Het Hof stelt immers vast dat de aanpassing slechts kan plaatsvinden na een verplichte bedenktijd van minstens drie maanden. Tijdens deze periode kan de procureur des Konings een negatief advies wegens strijdigheid met de openbare orde uitbrengen. Zelfs na de aanpassing kan de procureur des Konings de nietigheid ervan vorderen wegens strijdigheid met de openbare orde. Het Hof ziet dan ook niet in waarom deze maatregelen bij een eventuele latere aanpassing niet langer zouden volstaan om **fraude te voorkomen**.

Daarenboven heeft de wetgever voorzien in tal van waarborgen om lichtzinnige aanpassingen te ontraden. Naast de verplichte **bedenktijd** en de **controlemogelijkheid** van de procureur des Konings in geval van schending van de openbare orde, gaat de aanpassing van de geslachtsregistratie gepaard met aanzienlijke **informatieverplichtingen**. Personen die aangifte doen van de overtuiging dat hun innerlijk beleefde genderidentiteit niet overeenstemt met het geslacht vermeld in hun geboorteakte, worden door de ambtenaar van de burgerlijke stand gewezen op de administratieve en juridische gevolgen van de aanpassing van de geslachtsregistratie in de geboorteakte. Voorts ontvangen zij een informatiebrochure en contactgegevens van transgenderorganisaties.

Evenmin acht het Hof het redelijk verantwoord de **onbeschikbaarheid van de staat van personen** enkel te milderen voor personen met een niet-fluïde binaire genderidentiteit. De wetgever beoogt immers alle individuen maximale kansen te bieden om zich te ontplooien tot wie ze werkelijk zijn, zonder dat ze aan buitensporige eisen moeten voldoen.

Het Hof vernietigt dan ook de bepalingen die de aanpassing van de geslachtsregistratie in de geboorteakte in beginsel onherroepelijk maken. Daarmee samenhangend vernietigt het Hof eveneens de éénmalige voornaamswijziging. Hierdoor wordt het mogelijk om de voornaam opnieuw te wijzigen ten gevolge van een nieuwe aanpassing van de geslachtsregistratie in de geboorteakte.

Deze informatieve nota, opgesteld door de griffie en de referendarissen die met de persrelaties zijn belast, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Uit de aard zelf van de samenvatting, bevat zij niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen noch de specifieke nuancerings van het arrest.

Het arrest nr. 99/2019 is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, www.grondwettelijk-hof.be (<http://www.const-court.be/public/n/2019/2019-099n.pdf>).

Contactpersonen voor de pers :

Sarah Lambrecht : sarah.lambrecht@grondwettelijk-hof.be; 02/500.12.83

Frank Meersschaut : frank.meersschaut@grondwettelijk-hof.be; 0475/325.218